בעל שם טוב על התורה — מגלת קהלת

יתרון האור מן החושך. שמה שהאור ניכר הוא מצד החושך, כמו החכם שניכר מצד הטיפש, והצדיק ניכר מצד הרשע, והתענוג ניכר מכח הנגע והיסורין כו', וכן היתרון שבא מן החושך עצמו כשזה נעשה כסא לזה, בין מן חושך של עצמו ובין מן חושך של זולתו, והיתרון שבא מזמן החושך לזמן האור, הכל מבואר לעיל בפ' בראשית בהגה כ"א, ובפנים מן אות מ"א והלאה, ושם באות ע"ג, ובאות קנ"ט:

החכם עיניו בראשו. שהראש של כל דבר הוא חיותו וכח הרוחניי שלו, וזהו מעלת החכם כשיודע להתדבק בכח הרוחניי שבכל דבר, שהוא השם יתברך המחיה הדבר ההוא, מבואר לעיל בפ' לך סוף אות י"ד:

והאלהים עשה שיראו מלפניו. שמסבב סיבות להביא את האדם לידי יראה חיצונית משררה או מרעמים כדי שיבא מזה ליראה פנימיית, מבואר בפ' עקב אות כ"ו:

ושבח אני את המ(ת)ים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עודנה. מה שיש בזה רמז וניצוצות הקדושים, שעל ידי תורה ותפלה של האדם הם שבים למקורם ומתדבקים בשורש החיות, מבואר בפ' עקב בהגה כ"ח:

כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ר"ל באותו טוב יש שמץ חטא מצד איזה פנייה וכיוצא וכו', מבואר לעיל פ' לך בהגה ס"ג:

והמה בקשו חשבונות רבים. הכלל שיהיה לאדם תמיד רק מחשבה אחת בעבודת הבורא יתברך שמו, אבל על ידי שהמה בקשו חשבונות רבים, מכח רבות מחשבות מתבלבל, מבואר לעיל ר"פ שמיני, ועיין בפ' ואתחנן אות כ"ז:

כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, שכל העשייה יהיה בכח"ך, היינו לחבר המעשה עם המחשבה, מבואר באריכות בפ' בראשית מאות קע"ט והלאה, ולהעלות אנשי העשייה אל המחשבה מבואר בפ' לך אות ז':

ומלט את העיר בחכמתו. על ידי שיקשור עצמו למדת החכמה, מבואר לעיל בפ' עקב בהגה נ"ה:

כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל הכנפים יגיד דבר. ר"ל כי עוף השמים, פירוש על ידי מה תעוף תפלתו של אדם לשמים, יוליך את הקול, היינו שהאדם צריך להוליך את הקול, ועל ידי מה יוליך את הקול על ידי, ובעל הכנפים, הכנפים הידועים שהם יראה ואהבה דחילו ורחימו שנקראו כנפיים וגדפין, וזהו אם יגיד דבר, שדיבורים שלו בתורה ובתפלה יהיו בדחילו ורחימו, מבואר לעיל במאמרים לר"ה ויו"כ אות כ' ע"ש: